

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ**

Інститут культури і креативних індустрій

Кафедра туризму та готельно-ресторанного бізнесу

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему

ОРГАНІЗАЦІЯ БЕЗПЕКИ ТУРИСТИЧНИХ ПОДОРОЖЕЙ

Виконав: студент групи БТУР-20
спеціальності 242 Туризм
освітньої програми Туризм

Андрій ПАНАСЮК

Керівник д.е.н., проф.,

Поліна ПУЗИРЬОВА

(науковий ступінь, вчене звання, ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Рецензент д.е.н., доц., Зорина ШАЦЬКА

(науковий ступінь, вчене звання, ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Київ 2024 р.

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ

Інститут культури і креативних індустрій
Кафедра туризму та готельно-ресторанного бізнесу

Спеціальність 242 Туризм
Освітня програма Туризм

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри туризму та
готельно-ресторанного
бізнесу

_____Олена СТЕПАНОВА
(підпис)

«__» _____ 20__р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТА

_____ (прізвище, ім'я, по батькові студента)

1. Тема кваліфікаційної бакалаврської роботи

Науковий керівник роботи _____

_____ (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом КНУТД від « _____ » _____ 20__р. № _____

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи _____

3. Вихідні дані до кваліфікаційної бакалаврської роботи

4. Зміст кваліфікаційної бакалаврської роботи (перелік питань, які
потрібно розробити)

5. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів	Примітка про виконання
1	Вступ		
2	Розділ 1.		
3	Розділ 2.		
4	Розділ 3.		
5	Висновки		
6	Оформлення кваліфікаційної роботи (чистовий варіант)		
7	Здача кваліфікаційної роботи на кафедру для рецензування (за 14 днів до захисту)		
8	Перевірка кваліфікаційної роботи на наявність ознак плагіату (за 10 днів до захисту)		
9	Подання кваліфікаційної роботи на затвердження завідувачу кафедри (за 7 днів до захисту)		

Студент _____

Науковий керівник _____

АНОТАЦІЯ

Панасюк А. С. Організація безпеки туристичних подорожей – рукопис.

Кваліфікаційна робота за спеціальністю 242 – «Туризм». – Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, 2024 рік.

Кваліфікаційну роботу присвячено дослідженню теоретичних та практичних положень та обґрунтуванню безпеки в практику українських підприємства сфери гостинності. На підставі дослідження Волинського регіону обґрунтовано основні проблемні питання безпеки, проведено комплексну діагностику безпеки туристичних підприємств, запропоновано набір стратегій. Обґрунтовано основні механізми безпеки Волинського регіону, що сприятиме довгостроковому баченню перспектив розвитку підприємства.

Ключові слова: туризм, подорож, безпека, гостинність, стратегії, розвиток.

ANNOTATION

Panasiuk A. S. Organization of tourist travel safety - manuscript.

Qualification work in the specialty 242 - "Tourism." - Kyiv National University of Technology and Design, Kyiv, 2024.

The qualification work is devoted to the study of theoretical and practical provisions and justification of security in the practice of Ukrainian hospitality enterprises. Based on the study of the Volyn region, the main security issues are substantiated, a comprehensive diagnosis of the security of tourism enterprises is carried out, and a set of strategies is proposed. The main security mechanisms of the Volyn region are substantiated, which will contribute to a long-term vision of the enterprise's development prospects.

Keywords: tourism, travel, security, hospitality, strategies, development.

ЗМІСТ

ВСПУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ТУРИСТИЧНИХ ПОДОРОЖЕЙ.....	8
1.1. Історія розвитку, сутність та особливості безпеки туристичних подорожей.....	8
1.2. Класифікація загроз та ризиків у туризмі.....	13
1.3. Основні принципи організації безпеки туристичних подорожей.....	18
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ БЕЗПЕКИ ТУРИСТИЧНИХ ПОДОРОЖЕЙ.....	24
2.1. Сучасний стан та тенденції у сфері безпеки туризму в Україні.....	24
2.2. Аналіз безпеки туристичних маршрутів у Волинському регіоні.....	29
2.3. Виявлення проблем безпеки туристичних подорожей в Волинському регіоні та шляхи їх подолання.....	35
РОЗДІЛ 3. МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ТУРИСТИЧНИХ ПОДОРОЖЕЙ.....	39
3.1. Методи та засоби забезпечення безпеки туристичних маршрутів....	39
3.2. Розробка програми безпеки для туристичних подорожей в Волинському регіоні.....	43
3.3. Оцінка ефективності програми безпеки та її імплементація у Волинському регіоні.....	49
ВИСНОВКИ.....	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	55

ВСТУП

Організація безпеки туристичних подорожей є надзвичайно актуальною темою в сучасному світі, де міжнародний туризм стрімко розвивається. Зростаюча кількість туристів та популярність подорожей до різних куточків світу створюють необхідність забезпечення належного рівня безпеки під час поїздок. З огляду на світові тренди в туризмі, включаючи зміну клімату, природні катастрофи, терористичні загрози, зростання кримінальної активності, пандемії, та інші ризики, безпека туристичних подорожей стає пріоритетом для урядів, туристичних компаній, а також самих туристів.

Актуальність дослідження полягає в тому, що забезпечення безпеки туристичних подорожей може знизити ризики для життя та здоров'я туристів, захистити їхнє майно, забезпечити стабільність туристичної галузі та сприяти економічному розвитку країн. Туристи вимагають прозорих, чітких і ефективних механізмів захисту під час подорожей, що змушує індустрію туризму переглянути свої підходи до організації безпеки.

Метою роботи є аналіз сучасних практик та підходів до організації безпеки туристичних подорожей з метою розробки рекомендацій для підвищення рівня безпеки туристів та ефективності існуючих механізмів захисту під час подорожей.

Завдання роботи:

- визначити та систематизувати основні ризики та загрози безпеці туристичних подорожей;
- дослідити та проаналізувати сучасні методи і стратегії організації безпеки туристичних подорожей;
- проаналізувати національне та міжнародне законодавство, що стосується безпеки туристичних подорожей;
- вивчити досвід Волинського регіону у запобіганні ризикам під час туристичних подорожей та впровадженні кращих практик забезпечення безпеки;

- розробити рекомендації щодо підвищення ефективності організації безпеки туристичних подорожей;
- визначити шляхи співпраці між державними установами, приватними компаніями та міжнародними організаціями з метою забезпечення безпеки туристів.

Об’єктом дослідження є туристичні подорожі та їх організація в контексті забезпечення безпеки туристів.

Предметом дослідження є сучасні підходи та механізми, що застосовуються для організації безпеки туристичних подорожей, включаючи нормативно-правові та інституційні аспекти, методи захисту та управління ризиками.

Методи дослідження: аналіз літератури та документів (вивчення наукової літератури, звітів міжнародних організацій, а також нормативно-правових документів щодо безпеки туристичних подорожей); опитування та інтерв’ю (проведення опитувань та інтерв’ю з експертами в галузі туризму, представниками туристичних компаній, а також туристами); статистичний аналіз (аналіз статистичних даних про туристичні подорожі, інциденти та ризики, пов’язані з безпекою туристів); порівняльний аналіз (порівняння різних практик організації безпеки туристичних подорожей у різних країнах та регіонах); спостереження (вивчення та оцінка практичних аспектів організації безпеки під час туристичних подорожей).

Інформаційна база дослідження: наукові та аналітичні статті (роботи дослідників, які вивчають безпеку туристичних подорожей, управління ризиками та інші пов’язані теми); нормативно-правові документи (Закони, правила та регулювання, що стосуються організації безпеки туристичних подорожей); Звіти міжнародних організацій (інформація, що публікується Всесвітньою туристичною організацією (UNWTO), Всесвітньою організацією охорони здоров’я (ВООЗ), Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), та іншими міжнародними організаціями.); статистичні дані (дані національних та міжнародних органів статистики щодо туристичної

галузі та безпеки туристичних подорожей); інформаційні ресурси (Інтернет-ресурси, бази даних та публікації, що містять актуальну інформацію про безпеку туристичних подорожей).

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження можуть бути використані для розробки рекомендацій та стратегій щодо підвищення безпеки туристичних подорожей. Практичне значення роботи включає:

- покращення практик забезпечення безпеки: Впровадження ефективних механізмів захисту туристів під час подорожей на основі рекомендацій дослідження;

- підвищення обізнаності: Інформування туристів про ризики та заходи безпеки, що підвищує їхню обережність та усвідомленість під час подорожей;

- вплив на законодавство та регулювання: Результати дослідження можуть бути використані для покращення нормативно-правової бази та регулювань у сфері безпеки туристичних подорожей;

- зміцнення співпраці між сторонами: Дослідження сприятиме налагодженню співпраці між урядами, приватними компаніями та міжнародними організаціями для покращення безпеки туристів;

- зменшення ризиків: Застосування рекомендацій дослідження може призвести до зменшення ризиків для туристів та, відповідно, підвищити привабливість туристичних напрямків.

В цілому, результати дослідження можуть сприяти покращенню умов для туристів під час подорожей, підвищенню їх безпеки та розвитку стійкої та безпечної туристичної галузі.

Структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (який налічує 80 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 55 сторінок машинописного тексту, містить 16 рисунків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ТУРИСТИЧНИХ ПОДРОЖЕЙ

1.1. Історія розвитку, сутність та особливості безпеки туристичних подорожей

Туризм – одна з найпопулярніших галузей сучасного світу, яка має значний вплив на економіку, культуру та соціальний розвиток країн. Збільшення кількості туристів свідчить про постійний розвиток цієї території. Проте разом із зростанням туризму зростає й необхідність забезпечення безпеки туристичних подорожей [1; 2; 3].

Проблема безпеки туристичних подорожей є надзвичайно актуальною та багатогранною темою, яка включає в себе різні аспекти та виклики, пов'язані з захистом туристів під час їхніх поїздок. Це вимагає розуміння історії розвитку туристичної галузі та особливостей сучасної безпеки подорожей. Основні аспекти та невирішені питання цієї теми:

1. Історія розвитку туризму та безпеки подорожей:
 - Історія туризму простежується від ранніх мандрівників, паломників, торговців та дослідників до сучасної індустрії туризму.
 - Зміна технологій, інфраструктури та соціально-економічних факторів вплинула на розвиток безпеки в подорожах.
 - Історія може надати важливі уроки щодо практик безпеки в різних культурних контекстах [4; 5; 6].

Рис. 1.1. Історія розвитку туризму та безпеки подорожей

2. Сучасні аспекти безпеки туристичних подорожей:

- Вплив тероризму та злочинності на туристичну індустрію, включаючи ризики фізичної безпеки.

- Виклики, пов'язані з пандемією COVID-19, такі як вимоги щодо здоров'я, карантинні обмеження та страхи щодо мандрів.

- Інформаційна безпека, зокрема ризики кіберзлочинності та шахрайства при онлайн-бронюванні та платежах [7; 8; 9].

3. Дискусійні аспекти:

- Регулювання та стандарти: Різні країни можуть мати різні стандарти безпеки та процедури, що може спричинити плутанину та неузгодженості в підходах.

- Баланс між безпекою та доступністю: Надмірна кількість обмежень може негативно вплинути на досвід подорожей і туризм.

- Вплив технологій: Впровадження технологій, таких як біометричні паспорти та системи розпізнавання обличчя, може порушувати питання приватності.

4. Невирішені питання:

- Міжнародні норми та стандарти: Відсутність глобальної узгодженості у підходах до безпеки туризму може призвести до прогалин у захисті туристів.

- Управління ризиками: Зміна клімату та природні катастрофи додають нових ризиків для туристів, що вимагає покращення планування надзвичайних ситуацій [10; 11; 12; 13].

- Довгострокові наслідки пандемії: Пандемія COVID-19 змінює багато аспектів туризму, і незрозуміло, як довгостроково це вплине на галузь.

Ці питання продовжують обговорюватися на різних рівнях: міжнародних організацій, державних структур та приватних компаній. Зараз критично важливо розробити ефективні стратегії, щоб забезпечити безпечний і стабільний розвиток туризму.

Розглянемо історію розвитку туризму, його сутність та основні аспекти безпеки туристичних подорожей.

Історія розвитку туризму

Історію розвитку туристичних подорожей можна розділити на чотири основні етапи:

Перший починається з найдавніших часів до 1841 року. Це початковий етап розвитку туризму.

Другий - з 1841 року до 1914 року. Це етап становлення організованого туризму.

Третій - з 1914 року до 1945 року. Починає формуватися індустрія туризму.

Четвертий - з 1945 року до наших днів. Цей етап характеризується масовістю туризму та глобалізацією туристичної індустрії.

Рис. 1.2. Передача за проїзд

Характер подорожей на першому етапі розвитку був здебільшого стихійним і вимушеним. Види подорожей на цьому етапі можна класифікувати за засобами пересування: пішохідні мандрівки; з використанням водних транспортних засобів; з використанням тварин. Другий етап розвитку туризму характеризується появою перших туристичних організацій [14; 15; 16]. Одним з перших, хто здійснив організовану подорож для великої кількості людей, був англієць Томас Кук. У 1841 р. він, будучи Головою товариства тверезості, організував подорож для членів цього товариства з Лейстера в Лафборо.

Для третього етапу розвитку туризму характерні такі риси:

- туризм як галузь економіки вже існує;
- швидко формується туристична індустрія;
- з'являються державні та міжнародні туристичні організації, що свідчить про вихід туризму на державний та міжнародний рівні;

- офіційно встановлюються відпустки для працюючих, що дозволяє здійснювати подорожі людям, зайнятим на виробництві;
- розширюється географія туристичних подорожей.

Четвертий етап розвитку туризму характеризується такими рисами:

- значне зростання добробуту населення;
- збільшення частки вільного часу;
- на державному рівні встановлені обов'язкові оплачувані відпустки для працюючих;
- активно функціонує та розвивається туристична індустрія; - туризм стає головною галуззю економіки багатьох країн;
- створені та функціонують основні міжнародні туристичні організації;
- туризм стає масовим явищем у світі, доступним для більшості громадян розвинених країн;
- туризм стає одним із чинників глобалізаційних процесів у світі.

Сучасний масовий туризм почав розвиватися в 19 столітті, коли з'явилися перші залізниці та пароплави, що значною мірою сприяв доступності подорожей. Подорожі стали доступнішими для більшого кола людей [17; 18; 19; 20].

У 20 столітті туризм пережив значний бум, пов'язаний з удосконаленням транспортної інфраструктури, розвитком масової культури та появою нових форм відпочинку, таких як пляжний відпочинок, екскурсії та круїзи. Сьогодні туризм є однією з найбільш швидкозростаючих галузей світової економіки.

Туризм - це сукупність соціальних, економічних, культурних і екологічних явищ, що виникають у зв'язку з подорожами людей з метою відпочинку, оздоровлення, освіти або з інших мотивів. Сутність туризму полягає в задоволенні потреб і побажань туристів шляхом надання їм послуг у сфері транспорту, розміщення, харчування, відпочинку тощо.

Безпека туристичних подорожей є надзвичайно важливою складовою туристичної діяльності. Забезпечення безпеки туристів передбачає вжиття

заходів як до початку подорожі, так і під час неї. Основні аспекти безпеки туристичних подорожей включають:

1. Здоров'я та медична безпека: Туристи повинні знати про ризики для здоров'я в країні чи регіоні, куди вони подорожують. Вони мають зробити необхідні щеплення та підготувати необхідні медичні засоби та ліки.

2. Безпека людей і майна: Туристи повинні дбати про свою особисту безпеку та уникати ситуацій, які можуть наражати їх на небезпеку. Вони також повинні захистити своє майно від крадіжок та інших злочинів.

3. Екологічна безпека: Туристи повинні дотримуватись принципів екологічно відповідної поведінки, щоб запобігти негативному впливу своєї діяльності на природне середовище.

4. Політична та соціальна безпека: туристи повинні знати про політичну та соціальну ситуацію в країні чи регіоні, куди вони подорожують, і уникати таких регіонів.

5. Туристи повинні обирати надійні види транспорту та дотримуватися правил безпеки під час подорожі.

1.2. Класифікація загроз та ризиків у туризмі

Науковці, які працюють над темою “Класифікація загроз та ризиків у туризмі”, часто підходять до класифікації загроз і ризиків по-різному, враховуючи свої дослідницькі області та перспективи [21; 22; 23]. Розглянемо деякі різні погляди та класифікації загроз і ризиків у туризмі:

1. Фізичні ризики:

- Ризики для здоров'я: включають хвороби, інфекції, харчові отруєння, травми тощо. Дослідники підкреслюють важливість підготовки мандрівників до змін клімату та санітарних умов.

- Природні катастрофи: зокрема землетруси, повені, тайфуни та інші катаклізми. Деякі науковці акцентують увагу на необхідності навчання туристів поводитися під час таких ситуацій.

2. Соціальні та культурні ризики:

- Культурні відмінності: можуть спричиняти непорозуміння або конфлікти між туристами та місцевими жителями. Дослідники рекомендують туристам вивчати культури і традиції місць, які вони відвідують.

- Злочинність: включаючи крадіжки, шахрайство та інші види злочинності, які можуть торкнутися туристів. Деякі вчені наголошують на важливості підвищення обізнаності та вжиття заходів безпеки.

3. Політичні та економічні ризики:

- Політична нестабільність: у місцях, де відбуваються конфлікти або протести, може бути небезпечно для туристів.

- Економічні коливання: можуть впливати на цінову стабільність та доступність послуг для туристів.

4. Технічні ризики:

- Транспортні ризики: включають ризики, пов'язані з авіаційними, морськими або наземними перевезеннями.

- Інфраструктурні ризики: стосуються стану доріг, готелів та інших об'єктів інфраструктури.

Різні погляди науковців:

- Традиційний підхід: Дослідження можуть зосереджуватися на вивченні окремих категорій ризиків і загроз, пропонуючи окремі стратегії для їх подолання [24; 25; 26].

- Комплексний підхід: Багато сучасних дослідників відстоюють комплексний підхід, який розглядає безпеку туризму як сукупність різних факторів, що взаємодіють між собою.

- Системний аналіз: Деякі дослідники наголошують на необхідності системного аналізу ризиків, враховуючи взаємозв'язок між різними видами загроз.

- Інновації та технології: Інші акцентують увагу на використанні інноваційних технологій для зменшення ризиків, таких як застосування мобільних додатків для забезпечення безпеки туристів.

Загалом, підходи науковців до класифікації загроз та ризиків у туризмі можуть варіюватися в залежності від їхнього дослідницького контексту та наукової парадигми. Важливо пам'ятати, що всі ці погляди мають свої переваги та обмеження, і оптимальний підхід до безпеки туризму повинен враховувати всі ці аспекти.

Загрози та ризики в туризмі можна детально класифікувати за різними аспектами. Ось більш детальна класифікація:

1. Природні загрози та ризики:

- Стихійні лиха: землетруси, повені, цунамі, урагани, торнадо, зсуви та інші стихійні лиха, які можуть призвести до загибелі людей, травм або пошкодження майна.

- Погодні умови: екстремальні погодні умови, такі як сильні дощі, град, бурі, снігопади, спека, холод та інші аномальні метеорологічні явища, які можуть спричинити аварії або ускладнити здійснення туристичної діяльності.

- Геологічні аномалії: вулканічна активність, геотермальні джерела, затоплення ґрунтовими водами, землетруси, зсуви, виверження лави та інші геологічні явища, які можуть вплинути на безпеку туристів та інфраструктуру.

2. Людські загрози та ризики:

- Злочинність: крадіжки, пограбування, шахрайство, вандалізм та інші злочинні дії, які можуть спотворити туристичний досвід і стати загрозою для особистої безпеки туристів.

- Терористичні акти: терористичні атаки, вибухи, напади на громадські місця, напади на політичних чи релігійних лідерів та інші терористичні загрози, які можуть призвести до серйозних наслідків для безпеки туристів та інфраструктури.

- Соціальні конфлікти: протести, міжетнічні конфлікти, політична нестабільність, військові конфлікти та інші соціальні проблеми, які можуть

ускладнити здійснення туристичної діяльності та стати загрозою безпеці туристів.

3. Медико-гігієнічні загрози та ризики:

- Епідемії та пандемії: поширення інфекційних захворювань, таких як грип, COVID-19, гепатит, денге, малярія, холера та інші захворювання, які можуть загрожувати здоров'ю та безпеці туристів.

- Недостатня медична допомога: неадекватна медична допомога, відсутність ліків, недостатня кількість медичних закладів та інфраструктури, що може ускладнити отримання кваліфікованої медичної допомоги у разі потреби [27; 28; 29].

Рис. 1.3. Екологічні загрози та ризики

4. Екологічні загрози та ризики:

- Забруднення навколишнього середовища: забруднення повітря, води, ґрунту та інших природних ресурсів, яке може негативно вплинути на здоров'я та безпеку туристів і природне середовище.

- Знищення природних ресурсів: незаконний вилов риби, вирубка лісів, знищення коралових рифів та інша діяльність, яка може призвести до руйнування природного середовища та загрози біорізноманіттю.

Рис. 1.4. Забруднення вод

5. Транспортні загрози та ризики:

- Авіаційні інциденти: катастрофи, аварії, відмови двигунів, незручності в аеропортах та інші події, які можуть стати загрозою безпеки пасажирів і екіпажу.

- Автобусні, залізничні та морські аварії: зіткнення, затоплення, дорожньо-транспортні пригоди, пожежі та інші події, які можуть призвести до травм або смерті пасажирів.

6. Економічні загрози та ризики:

- Фінансові проблеми: банкрутство туристичних компаній, великі фінансові втрати, невідшкодування витрат та інші економічні проблеми, які можуть виникнути під час подорожі [30; 31; 32; 33; 34; 35].

- Валютні ризики: зміна обмінного курсу, підвищення цін на товари та послуги, втрати від нестабільності фінансового ринку та інші фінансові ризики, які можуть вплинути на бюджет і планування подорожі.

7. Політико-правові загрози та ризики:

- Візові обмеження: Труднощі з отриманням віз, обмеження на в'їзд до країни, депортації та інші проблеми, пов'язані з політичною та правовою системою країни призначення.

- Зміни в законодавстві: Введення нових правил і обмежень, скасування або зміна існуючих правил, які можуть вплинути на туристичну діяльність і планування подорожей.

1.3. Основні принципи організації безпеки туристичних подорожей

Перебуваючи в незнайомій обстановці, яка відрізняється від місця постійного проживання, активно відпочиваючи, турист постійно перебуває під впливом ризикованих обставин [36; 37; 38; 39]. Він не досконало знає звичаї, мову, традиції, спосіб життя, не застрахований від хвороб, поширених у цій місцевості, не пристосований до проживання та інтенсивних навантажень у гірській місцевості, у пустелі чи на воді.

Серед інших виділяють основні фактори ризику:

- небезпека травми,
- небезпечний вплив навколишнього середовища, в тому числі виробничих джерел - шум, вібрація,
- пожежна небезпека,
- хімічні, радіоактивні, біологічні, психофізичні, природні,
- особиста безпека в умовах криміногенного стану,
- а також специфічні фактори ризику, властиві конкретним видам туризму.

Різноманітні несприятливі фактори для туризму мають різну ймовірність свого виникнення, різну інтенсивність дії та наслідків.

Закон України "Про туризм" від 15 вересня 1995 року N 324/95-ВР передбачає гарантії безпечного перебування туристів на території України та зобов'язує органи влади та суб'єктів туристичної діяльності розробити

комплекс заходів щодо безпеки туристів. Зокрема, у статті 12 зазначено: «Для забезпечення охорони туристичних ресурсів України, їх збереження та відновлення, раціонального використання, забезпечення безпеки туризму, конституційних прав громадян на відпочинок та інших прав громадян, патріотичного виховання органами державної влади та органами місцевого самоврядування в межах їх повноважень затверджуються державні цільові, регіональні та інші програми розвитку туризму [40; 41; 42; 43; 44; 45; 46].

Державні цільові, регіональні та інші програми розвитку туризму повинні передбачати заходи щодо забезпечення безпеки в галузі туризму.»

В Україні діє міждержавний стандарт (ГОСТ 28681.1-95) «Туристично-екскурсійне обслуговування», яким передбачено порядок проектування туристичних послуг, у тому числі врахування можливих ризиків, які можуть спричинити негативні наслідки та завдати шкоди здоров'ю та майну туриста.

Відповідно до Закону України «Про туризм» з метою забезпечення безпеки туристів суб'єкти туристичної діяльності, здійснюючи відповідний вид діяльності зобов'язані:

- інформувати туристів про можливі небезпеки під час подорожі, необхідність виконання загальнообов'язкових вимог та запобіжних чи попереджувальних заходів (медичних щеплень тощо);

- створювати безпечні умови в місцях надання туристичних послуг, забезпечувати належне облаштування трас походів, прогулянок, екскурсій тощо;

- забезпечувати спеціальні вимоги безпеки під час надання туристичних послуг з підвищеним ризиком (автомобільний, гірський, лижний, велосипедний, водний, мотоциклетний, пішохідний туризм, спелеотуризм тощо);

- забезпечувати туристів кваліфікованими фахівцями туристичного супроводу, спеціальним спорядженням та інвентарем;

- забезпечувати навчання туристів засобам профілактики і захисту від травм, попередження нещасних випадків та надання першої медичної допомоги;
- забезпечувати надання оперативної допомоги особам, які постраждали під час подорожі, транспортування потерпілих;
- оперативно інформувати органи місцевої влади та відповідальних осіб про надзвичайні ситуації, в яких опинилися туристи, подавати відомості про зниклих осіб [47; 48; 49; 50].

Найпоширенішим нещасним випадком серед туристів є травма. Ризик отримання травми може виникнути в різних умовах, але найбільша ймовірність події виникає при переміщенні механізмів, предметів і безпосередньо туристів, при складному рельєфі, під час зсувів, лавин та інших атмосферних і природних явищ. Велике значення у запобіганні травматизму має правильне туристичне та спортивне спорядження, одяг, взуття тощо.

Особи, які організують експлуатацію туристичних ресурсів, зобов'язані забезпечувати виконання вимог щодо охорони довкілля та охорони культурної спадщини, а також вживати заходів щодо забезпечення мінімізації або припинення шкідливого впливу на довкілля і соціально-культурне середовище та компенсувати завдані їм при цьому збитки.

Надання необхідної допомоги туристам, які опинилися у надзвичайній ситуації в межах території України, здійснюється спеціалізованими державними, комунальними та приватними службами, а також рятувальними командами, що утворюються відповідно до законодавства [51; 52; 53; 54; 55].

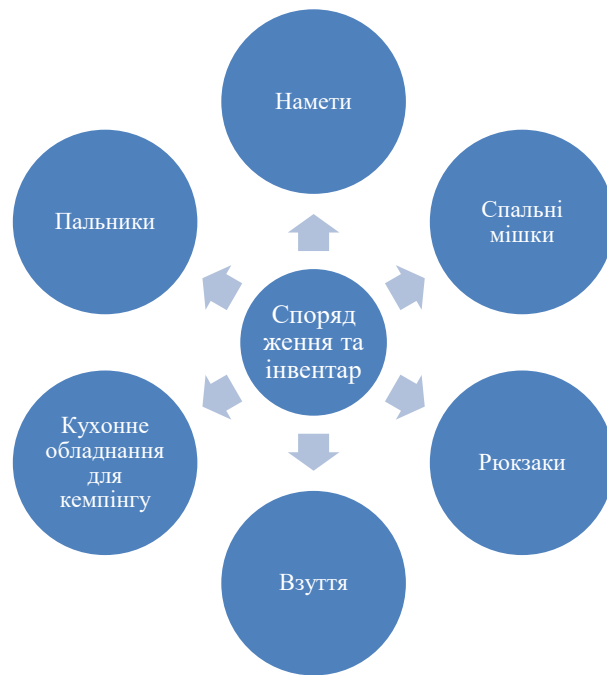

Рис. 1.5. Спорядження та інвентар

У будь-якій закордонній подорожі слід пам'ятати, що з моменту перетину українського державного кордону наш турист стає "іноземним громадянином" та зобов'язаний повністю виконувати вимоги законів, норми і правила тієї країни, яку він відвідує. У туристичній подорожі необхідно також неухильно дотримуватися місцевих законів, поважати народні звичаї та традиції. За рекомендацією Всесвітньої туристичної організації з цими правилами необхідно ознайомитися до початку подорожі [56; 57; 58; 59].

Організація туристичних подорожей вимагає ретельного планування та уваги до деталей, щоб забезпечити комфорт, безпеку і задоволення клієнтів.

Основні принципи організації туристичних подорожей включають наступне:

1. Вивчення інтересів клієнтів: Для того, щоб організувати успішну туристичну подорож, необхідно з'ясувати інтереси, уподобання та потреби клієнтів. Це допоможе підібрати відповідні маршрути, місця для проживання та інші послуги.

Рис. 1.6. Вивчення інтересів клієнта

2. Планування маршруту: Маршрут подорожі повинен бути розроблений таким чином, щоб клієнти отримали максимальне задоволення від подорожі. Маршрут має враховувати цікаві місця, визначні пам'ятки, зручності та можливості для відпочинку [60; 61; 62].

Рис. 1.7. Маршрут

3. Розробка бюджету: Організатори подорожей повинні встановити бюджет для клієнтів і пропонувати варіанти подорожей, що відповідають

їхнім фінансовим можливостям. Це включає вартість транспортування, проживання, харчування та інших послуг.

4. **Забезпечення безпеки:** Безпека клієнтів є одним із найважливіших аспектів організації подорожей. Це включає в себе вибір надійних партнерів (транспорт, готелі тощо), надання інформації про безпеку в місцях відвідування, а також наявність екстрених планів на випадок непередбачених обставин.

5. **Організація транспортування:** Вибір зручного та надійного способу транспортування є важливим для успішної подорожі. Організатори подорожей повинні враховувати час, зручність і вартість різних видів транспорту [63; 64].

6. **Бронювання та розміщення:** Раннє бронювання житла та інших послуг допомагає забезпечити кращі умови для клієнтів та уникнути можливих проблем з розміщенням під час подорожі.

7. **Інформаційна підтримка:** Туристичні оператори мають надати клієнтам необхідну інформацію про місця, які вони відвідують, включаючи культурні та історичні аспекти, місцеві звичаї, мову, а також поради щодо того, як краще провести час.

8. **Комунікація та супровід:** Важливо підтримувати постійний зв'язок з клієнтами до, під час і після подорожі. Це допомагає вирішувати будь-які виникаючі питання або проблеми і забезпечувати хороший досвід для клієнтів.

9. **Гнучкість та адаптація:** Організатори повинні бути готові до змін планів через погодні умови, затримки транспорту або інші непередбачені обставини, які можуть вплинути на подорож.

10. **Оцінка результатів:** Після завершення подорожі важливо оцінити, наскільки вдало вона пройшла, і отримати відгуки від клієнтів. Це допоможе в подальшому покращити організацію туристичних подорожей.

Дотримання цих принципів забезпечує успішну та комфортну подорож для клієнтів, що сприяє створенню позитивного досвіду та збільшенню кількості постійних клієнтів [65; 66; 67].

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ БЕЗПЕКИ ТУРИСТИЧНИХ ПОДороЖЕЙ

2.1. Сучасний стан та тенденції у сфері безпеки туризму в Україні

Сучасний стан та тенденції у сфері безпеки туризму в Україні змінюються в контексті геополітичних обставин, внутрішніх і міжнародних конфліктів. Ця кваліфікаційна робота покликана розглянути основні аспекти безпеки туризму в Україні, включаючи аналіз ризиків, тенденції в галузі безпеки, важливість технологій для підвищення безпеки туристів та рекомендації для забезпечення безпеки подорожуючих [68; 69; 70].

Головним чинником ризику для безпеки туризму в Україні є військовий конфлікт у країні. 24 лютого 2022 року розпочалася війна з росією, яка вплинула на всю економіку країни. Одним з найбільш постраждалих став туристичний сектор. У березні та квітні, в цей критичний період для України, туристичні подорожі практично зупинились. Південь країни став недоступний для туристів у зв'язку з захопленням частини території та проведенням активних бойових дій. Запорізька, Миколаївська та Херсонські області, що славилися своїми курортами, не приймали туристів у зв'язку з небезпекою для життя і здоров'я людей. Через численні обстріли та небезпеку підірватися на мінах не відкривався курортний сезон в Одеській області. Відновлення туристичного сфери розпочалося завдяки центральним та західним областям, але досягти гарних показників так і не вдалося. Так, відповідно до даних туроператора Join UP!, протягом 2022 року тільки 41% від загальної кількості туристів, що скористались його послугами, були відправлені за два місяці до початку активних бойових дій, а на інші 10 місяців приходить 59% мандрівників. В основному найбільш активними для туристичного сектору місяцями є липень, серпень і вересень. Однак, якщо порівняти з тим самим

періодом попереднього року, то у цих місяцях було продано в три рази менше турів. Поряд зі зменшенням кількості українців, які відпочивають за кордоном, збільшилася кількість людей, які віддають перевагу внутрішньому туризму. Кількість заброньованих турів збільшилася майже вдвічі порівняно з аналогічним періодом минулого року, що свідчить про те, що бажання подорожувати та відпочивати залишаються високими навіть у складних умовах.

Важливий фактор в галузі внутрішнього туризму, полягає в тому, що серед замовлень переважають санаторний відпочинок та заспокійливий відпочинок, подалі від повітряних тривог та вибухів. Здоров'я стало особливо цінним в умовах війни. Люди прагнуть відпочивати в безпечному та спокійному середовищі, де можна відновити своє емоційне здоров'я та психологічний стан, про що свідчить статистика продажів, опублікована компанією Join UP!, яка спеціалізується на продажі туристичних послуг в Україні. Більшість замовлень (44,4%) пов'язані з санаторними турами. На другому місці за популярністю – поїздки до Карпат (29%). Третім за популярністю напрямком є гірськолижні курорти (19,5%), попит на які зростає в зимовий період. Крім того, українці стали брати участь в туристичних програмах, що спрямовані на допомогу Збройним Силам України. Такі туристичні подорожі не лише допомагають зібрати гроші на потреби ЗСУ, але й дозволяють відчути себе частиною великої справи і зробити щось корисне для своєї країни [71; 72; 73; 74].

JoinUP!

Рис. 2.1. Join Up

Зважаючи на постійну загрозу терористичних актів, уряд України та правоохоронні органи активно працюють над запобіганням терактів у туристичних місцях. Це включає посилення заходів безпеки, таких як огляди багажу, контроль доступу та підвищена присутність правоохоронців.

Пандемія COVID-19 значно вплинула на сферу туризму в Україні. Обмеження на міжнародні подорожі, зміни у вимогах щодо тестування та вакцинації, а також дотримання гігієнічних норм стали ключовими питаннями для туристів. Ці обмеження вимагають від туристичних компаній та мандрівників адаптуватися до нових умов подорожей.

Україна активно розвиває безпечні туристичні зони, зосереджуючись на культурних, історичних та природних принадах. Наприклад, Львів та інші регіони продовжують залишатися популярними місцями відвідування для туристів. Це сприяє розвитку інфраструктури, що забезпечує безпеку та комфорт туристів [75; 76; 77; 78].

Уряд України та місцеві органи влади запроваджують посилені заходи безпеки в туристичних місцях. Це включає огляди особистих речей, та постійний моніторинг ситуації у туристичних місцях.

Інвестиції у розвиток туристичної інфраструктури, зокрема в готельному секторі, транспорті та розважальних закладах, сприяють підвищенню якості та безпеки туризму. Оновлення інфраструктури також включає впровадження нових технологій для підвищення безпеки туристів.

Туристи стають більш обізнаними щодо безпеки своїх подорожей, завдяки доступу до інформації через інтернет та соціальні мережі. Вони часто звертаються до джерел інформації, таких як урядові сайти та офіційні рекомендації, щоб отримати актуальні дані про безпеку подорожей.

Технології відіграють важливу роль у забезпеченні безпеки туристів. Це включає використання мобільних додатків для надання актуальної інформації про безпечні маршрути, туристичні об'єкти та служби допомоги. Крім того, системи відеоспостереження, біометричні системи ідентифікації та інші інновації покращують моніторинг та контроль безпеки [79; 80].

Мобільні додатки стали ефективним інструментом для підвищення безпеки туристів. Вони надають користувачам доступ до актуальної інформації про маршрути, пам'ятки, заклади харчування та проживання. Крім того, деякі додатки дозволяють отримувати сповіщення про потенційні загрози та надзвичайні ситуації в реальному часі.

Розвиток систем відеоспостереження в туристичних місцях дозволяє підвищити рівень безпеки. Ці системи використовуються для моніторингу ситуації та виявлення підозрілих дій. Вони також забезпечують надання доказів у випадку правопорушень.

Біометричні системи ідентифікації, такі як сканування обличчя та відбитків пальців, допомагають забезпечити контроль доступу в туристичних місцях. Це сприяє покращенню безпеки та мінімізує ризики порушень.

Геолокаційні технології дозволяють туристам орієнтуватися у незнайомих місцях, знаходити безпечні маршрути та отримувати підтримку в разі необхідності. Вони також допомагають туристичним компаніям контролювати пересування груп туристів та реагувати на надзвичайні ситуації.

Рис. 2.2. Геолокаційні технології

Туристам важливо регулярно перевіряти офіційні рекомендації уряду та інформацію про безпеку подорожей. Це дозволяє отримати актуальні дані про ризики та обмеження в різних регіонах.

З огляду на COVID-19, туристам рекомендується дотримуватися гігієнічних норм, таких як носіння масок, дезінфекція рук та підтримка соціальної дистанції. Це допомагає зменшити ризики зараження та поширення вірусу.

Туристичні компанії та мандрівники можуть співпрацювати з місцевими органами влади для отримання актуальної інформації про безпеку та ризики у різних регіонах. Це допомагає забезпечити більш ефективне реагування на потенційні загрози.

Туристичні компанії та організації повинні активно впроваджувати інновації у сферу безпеки, включаючи використання сучасних технологій для моніторингу та захисту туристів. Це може включати розробку нових програм безпеки, підвищення кваліфікації працівників та співпрацю з міжнародними партнерами [45; 67; 80].

Враховуючи вищевикладене та в зв'язку зі складною ситуацією в Україні, зумовленою воєнними діями на її території, в сфері безпеки туризму сформувалися певні тенденції. Такими тенденціями є збільшення популярності санаторних турів на території Західної України; популярність бронювання турів «на завтра»; зменшення тривалості подорожей; популярність програм, що спрямовані на збір коштів Збройним Силам України. Аналіз внутрішнього туризму свідчить про те, що люди продовжують подорожувати Україною, що сприяє розвитку туристичного ринку нашої країни. Разом з тим, розвиток та безпеку туризму ускладнює ряд проблем: військові дії; втрата значної частини туристично-рекреаційних ресурсів; руйнування туристичної інфраструктури; порушення логістики; розміщення окупаційних військ на території туристичних центрів; втрата трудових ресурсів. Для вирішення цих проблем пропонується виконання наступних заходів: забезпечення безпеки на території України шляхом надання

інформації про потенційні небезпеки та попередження туристів про зони відпочинку, які є небезпечними для подорожі; відновлення історичних та культурних об'єктів; розробка альтернативних маршрутів; відбудова туристичної інфраструктури, доріг та інших інфраструктурних об'єктів; підтримка туристичної галузі з боку держави; впровадження сучасних технологій, посилення заходів безпеки; дотримання рекомендацій уряду та експертів, використання мобільних додатків та співпраця з місцевими органами влади. Всі ці заходи допомагають забезпечити безпеку подорожуючих і сприяти стабільному розвитку туристичної індустрії в країні.

2.2. Аналіз безпеки туристичних маршрутів у Волинському регіоні

Волинський регіон, розташований на заході України, відомий своєю природною красою, історичними та культурними пам'ятками, що приваблюють туристів. Одним із ключових напрямків туристичної індустрії в регіоні є розвиток туристичних маршрутів, які включають історичні місця, природні парки, релігійні пам'ятки, музеї та інші туристичні об'єкти.

Недостатнім розвиток туристично-екскурсійної діяльності на Волині став через повномасштабну війну з Росією. До війни туристи відзначали дуже багатогранну історію, архітектуру, культуру Волинської області. Волинь стала туристичною перлиною завдяки цікавим пам'яткам архітектури: замку Любарта, будинку скульптора, підземеллю, зеленим паркам і скверам. До вторгнення Росії в Україну на Волині часто можна було зустріти туристів з інших країн. Зараз тут в основному місцеве населення та переселенці з окупованих міст України. Громадський транспорт оголошує інформацію про найближчі укриття, а сирени попереджають про небезпеку в разі повітряної тривоги, щоб люди могли сховатися в бомбосховищах або підвалах. Дуже важко планувати подорожі, коли безпека людей знаходиться під загрозою. Початком відновлення туристичної діяльності стала церемонія сурмління

Андрія Єдинака з в'їзної вежі Луцького замку. Це стало приводом для Волині продовжувати свою роботу в туризмі. У Луцьку був відкритий Центр туристичної інформації та послуг, який він став логістичним центром для внутрішньо переміщених осіб, які, окрім інформації про цікаві місця в Луцьку, могли дізнатися, де отримати гуманітарну допомогу або як перетнути кордон.

Екскурсоводи взяли на себе функцію надавати психологічну підтримку людям, які приїжджають на Волинь. Організували численні безкоштовні екскурсії, щоб познайомити людей з містом Луцьк, а також запустили проект «Проведи солдата на екскурсію», який коротко знайомить з містом та його історією воїнів, госпіталізованих у Луцьку. Спільно з Волинським краєзнавчим музеєм та краєзнавцями організували благодійний проект «Історія має значення», де кожен може відвідати лекції про Луцьк та дізнатися про нову сторінку в історії міста. Організували розмовний клуб української мови разом з науковцями Волинського національного університету імені Лесі Українки. Було проведено екскурсію «Музика в Луцьку», під час якої було представлено розвиток культурного середовища міста, історію Волинської філармонії, а родзинкою екскурсії стала можливість проїхатися автобусами, які колись перевозили на гастролі українських співаків – тріо Мареничів та ВІА «Світязь», і все це у супроводі відповідних мелодій. Враховуючи те, що більшість українських чоловіків не можуть виїзжати за кордон, якщо є можливість провести відпустку з сім'єю, то вони обирають відпочинок в Україні (в тому числі і Волинь). Однак, організація туристичних подорожей та проведення різноманітних туристичних заходів, особливо під час війни, вимагає значних зусиль для забезпечення безпеки під час їх проведення. Зараз в Україні ніде не можна почуватися в цілковитій безпеці. У зв'язку з цим, при розробці туристичних маршрутів необхідно переконатися, що всі бомбосховища повздовж маршрутів працюють, а також перевірити, чи є укриття в необхідних місцях, обраних для туру. При розробці туристичного маршруту необхідно розробити запасний скорочений маршрут на випадок форс-мажорних обставин з урахуванням відстані та тривалості туристичної

подорожі. Особливу роль у цьому відношенні відіграють туристичні агентства, оператори, інформаційні та сервісні центри. До їх обов'язків входить підготовка умов, інформування та супровід туристів для подорожі, надання їм необхідної допомоги в разі необхідності, забезпечення дотримання норм і правил безпеки, захисту туристів і встановлення спеціальних заходів безпеки [35; 46; 78]. Години роботи тих чи інших об'єктів слід дізнатися до початку подорожі. Крім того, плануючи маршрут подорожі, слід пам'ятати, що з метою підтримання правопорядку на території району діє комендантська година. Основними засобами забезпечення безпеки туристів на Волині є:

- створення іншомовних інформаційних систем у місцях, які відвідують туристи;

- приведення інформуючих знаків і символів у відповідність до визнаних міжнародних стандартів;

- проведення спеціалізованого навчання для працівників туристичних підприємств;

- демонстрація інформаційних відеоматеріалів різними мовами. Очікується, що туристи з повагою і розумінням ставитимуться до території, якою вони подорожують, поважатимуть їх мешканців, природне та культурне середовище. При розробці туристичних маршрутів на Волині необхідно дотримуватися правил, встановлених воєнним станом, а саме:

- піші прогулянки, сплави, екскурсії, походи поблизу об'єктів критичної інфраструктури, військових та стратегічних об'єктів заборонені на всій території України;

- заборона на проведення масових заходів (фестивалів, концертів тощо) відповідно до вимог воєнного стану;

- заборона на відвідування туристичних об'єктів поблизу кордону з Білорусією;

- обмеження на екскурсії до деяких водойм та лісових масивів регіону. На Волині, оскільки регіон межує з Білоруссю, у деяких районах доступ до лісу повністю заборонений.

Окрім цього, активно починають розвиватися деякі види водного відпочинку, які користуються великою популярністю: сплави на байдарках, каяках, sup-дошках і паркрафтах. Задля безпеки, туристичні підприємства планують туристичні подорожі так, щоб туристи могли відвідувати пам'ятки у місті та за межами міста, але повертатися до міста на ночівлю до настання комендантської години. Незважаючи на жакливу війну, Волинський край наразі бере участь у благодійних проєктах «Разом переможемо» та Angarmusicstage, у рамках яких музиканти міста, зібрані кошти від своїх виступів передають на підтримку Збройним Силам України.

Під час війни важко робити якісь прогнози, оскільки багато факторів залишаються неврахованими. З одного боку, інфраструктура, житло та підприємства зазнали значних руйнувань, що вплинуло на рівень життя громадян, з іншого боку, існує велика зацікавленість до України, яка може бути трансформована у туристичний бренд після війни. Тому в'їзний туризм відновиться якнайшвидше після нашої Перемоги [23; 43; 65; 75].

Крім вищесказаного, розглянемо додаткові основні механізми, фактори, умови та перспективи розвитку аналізу безпеки туристичних маршрутів у Волинському регіоні. До них відносяться:

- Регулювання та стандартизація: Місцеві органи влади та туристичні організації повинні розробляти та впроваджувати стандарти безпеки для туристичних маршрутів. Це включає вимоги до якості доріг, маркування, знаків безпеки та огорожень.

- Моніторинг та контроль: Системи моніторингу, включаючи використання камер відеоспостереження, дозволяють контролювати ситуацію на маршрутах, виявляти порушення та своєчасно реагувати на надзвичайні ситуації.

- Навчання персоналу: Працівники туристичних організацій повинні проходити навчання з питань безпеки та першої допомоги, щоб ефективно реагувати на будь-які ситуації під час туристичних подорожей.

- Комунікація з туристами: Інформування туристів про безпечні маршрути, правила поведінки та можливі ризики є важливим механізмом забезпечення безпеки. Для цього можуть використовуватися мобільні додатки, веб-сайти та друковані матеріали.

- Природні умови: Географічні особливості, погодні умови та стан ландшафту впливають на безпеку туристичних маршрутів. Наприклад, погодні явища, такі як зливи або зсуви, можуть призвести до небезпеки для туристів.

Рис. 2.3. Природні умови

- Інфраструктура: Стан доріг, мостів, пішохідних доріжок та інших інфраструктурних об'єктів може впливати на безпеку туристів під час подорожей.

- Соціально-політична ситуація: Вплив політичної та соціальної ситуації в регіоні може спричинити ризики для безпеки туристів, наприклад, зростання злочинності або протести, можливі воєнні дії.

- Доступність медичної допомоги: Наявність медичних установ та пунктів першої допомоги на маршрутах є важливим фактором забезпечення безпеки.

- Злагоджена робота органів влади та туристичних організацій: Співпраця між місцевою владою, туристичними компаніями та організаціями безпеки сприяє ефективному функціонуванню маршрутів.

- Зворотний зв'язок від туристів: Отримання відгуків та пропозицій від туристів допомагає вдосконалити маршрути та підвищити рівень безпеки.

- Інформованість туристів: Туристи повинні бути поінформовані про маршрути, потенційні ризики та заходи безпеки перед початком подорожі.

Проблеми:

- Недостатній рівень інфраструктури: Деякі маршрути можуть мати слабкі місця в інфраструктурі, такі як погані дороги, відсутність вказівників та освітлення.

- Недостатнє фінансування: Обмежене фінансування може перешкоджати розвитку та підтримці безпечних туристичних маршрутів.

- Ризики, пов'язані з природними явищами: Зсуви, повені та інші природні явища можуть створювати небезпеку на маршрутах.

*Екологічний ризик – це ризик,
пов'язаний із забрудненням
навколишнього середовища.*

Рис. 2.4. Пожежа

Перспективи:

- Впровадження технологій: Використання новітніх технологій, таких як мобільні додатки для маршрутизації та надання безпеки, може підвищити безпеку туристів.

- Розвиток інфраструктури: Інвестування в покращення доріг, мостів, парків та інших об'єктів інфраструктури сприяє забезпеченню безпечних туристичних маршрутів.

- Освіта та навчання: Проведення програм навчання для працівників туристичних організацій та просвіта туристів щодо правил безпеки є важливим кроком у підвищенні безпеки маршрутів.

- Міжнародна співпраця: Залучення досвіду та знань з інших країн щодо безпеки туристичних маршрутів може сприяти покращенню стандартів безпеки в регіоні.

Забезпечення безпеки туристичних маршрутів у Волинському регіоні є важливим завданням для стабільного розвитку туристичної індустрії. Адже в умовах воєнних дій на певних територіях України, захід залишається найбільш безпечним та відвідуваним туристами місцем для відпочинку. Впровадження новітніх технологій, поліпшення інфраструктури, співпраця з туристичними організаціями та підвищення обізнаності туристів сприяють створенню безпечних та привабливих туристичних маршрутів. Проте важливо продовжувати інвестувати в ці зусилля, щоб забезпечити стійкий та успішний розвиток туристичних маршрутів у Волинському регіоні.

2.3. Виявлення проблем безпеки туристичних подорожей в Волинському регіоні та шляхи їх подолання

Ефективність господарської діяльності туристичних компаній у Волинському регіоні значно залежить від багатьох внутрішніх та зовнішніх чинників, які впливають на безпеку туристичних подорожей. Для виявлення проблем безпеки та розробки шляхів їх подолання важливо розглянути ці чинники в деталях [23; 34; 65; 79].

Внутрішні чинники

Менеджмент та організація діяльності

- Недостатній досвід та кваліфікація працівників: Команда з недостатнім досвідом або кваліфікацією може призвести до помилок в організації подорожей та забезпеченні безпеки.

- Недостатній контроль якості: Якщо компанія не здійснює достатній контроль за якістю своїх послуг та маршрутів, це може призвести до проблем безпеки для туристів.

Інфраструктура

- Стан обладнання та транспорту: Неefективність або застарілість транспорту та обладнання можуть загрожувати безпеці туристів.

- Недостатнє забезпечення безпеки: Наприклад, відсутність безпечного маршруту, безпечних доріжок та огорожень у місцях підвищеної небезпеки.

Внутрішнє фінансування

- Обмежений бюджет: Нестача фінансування може обмежити можливості забезпечення безпеки туристів, зокрема інвестиції в інфраструктуру та інновації.

- Розподіл ресурсів: Нерозумний розподіл ресурсів може негативно вплинути на безпеку туристичних маршрутів.

Зовнішні чинники

Соціально-політична ситуація

- Конфлікти та неспокій: Військові конфлікти, протести або інші соціально-політичні заворушення можуть вплинути на безпеку туристів.

- Зміни у законодавстві: Зміни в державних регулюваннях або візових вимогах можуть ускладнити планування туристичних подорожей.

Природні фактори

- Кліматичні умови: Погода, такі як сильні дощі, грози або заморозки, можуть створити небезпечні умови для подорожей.

- Природні катастрофи: Ризик виникнення землетрусів, повеней або інших стихійних лих може порушити безпеку туристів.

Конкуренція на ринку

- Конкуренція: Високий рівень конкуренції може призвести до зниження цін та зниження якості послуг, що вплине на безпеку подорожей.

- Зміна переваг споживачів: Переваги туристів можуть змінюватися, що вплине на попит на певні маршрути та види подорожей.

Рис. 2.5. Шляхи подолання проблем

1. Покращення якості послуг: Інвестування в кваліфікацію персоналу, оновлення обладнання та вдосконалення інфраструктури підвищить якість послуг та безпеку туристичних подорожей.

2. Зміцнення співпраці: Співпраця між туристичними компаніями, органами влади та правоохоронними органами сприятиме покращенню загальної безпеки.

3. Моніторинг та оцінка ризиків: Ретельний моніторинг та оцінка ризиків, включаючи кліматичні та соціально-політичні фактори, допоможе передбачити та зменшити загрози для безпеки.

4. Інформування туристів: Надання туристам актуальної інформації про ризики та правила поведінки на маршрутах підвищить їх безпеку.

5. Впровадження технологій: Використання сучасних технологій, таких як мобільні додатки, може допомогти туристам орієнтуватися на маршрутах та реагувати на надзвичайні ситуації.

6. Розробка планів дій на випадок надзвичайних ситуацій: Компанії повинні мати плани дій на випадок надзвичайних ситуацій, щоб забезпечити безпеку туристів.

7. Співпраця з місцевими громадами: Взаємодія з місцевими громадами допоможе розвивати маршрути та підвищувати безпеку туристів завдяки обізнаності про місцевість.

Створення безпечних умов перебування туристів на території області має і практичне значення:

Комунальним закладом «Волинський обласний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» постійно забезпечується надання

оперативної медичної допомоги туристам та забезпечується безпека туристів при проведенні масових туристських заходів відповідно до заявок, поданих суб'єктами туристичної діяльності.

З метою недопущення травмування людей під час купання, водолазно-рятувальним підрозділом Управління ДСНС в області, напередодні купального періоду здійснюється обстеження дна акваторій визначених місць активного відпочинку.

Покращення внутрішніх процесів та врахування зовнішніх факторів сприятиме підвищенню безпеки туристичних подорожей у Волинському регіоні. Це важливо для підтримки репутації регіону як привабливого та відносно безпечного місця для туристів.

РОЗДІЛ 3

МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ТУРИСТИЧНИХ ПОДРОЖЕЙ

3.1. Методи та засоби забезпечення безпеки туристичних маршрутів

Контроль за виконанням вимог безпеки туристів забезпечують органи державного управління, що здійснюють контроль за безпекою згідно з їх компетенцією. Контроль здійснюється на початку сезону – при перевірці готовності туристського підприємства і траси до експлуатації, а також в ході поточних перевірок. Поточні перевірки забезпечення безпеки туристів проводяться відповідно до планів і графіків технічних оглядів (випробувань) будівель, споруд, транспортних засобів, пляжів та місць для купання, туристського спорядження й інвентарю, що видається туристам пунктами прокату, перевірок приготування їжі, термінів і умов зберігання і транспортування продуктів харчування, перевірок готовності туристів до виходу в походи [13; 15; 18; 36].

Контроль безпеки обслуговування туристів здійснюється на основі використання наступних методів:

- візуального (шляхом огляду відповідних об'єктів: території, на якій проходить траса туристського походу, туристського спорядження та інвентарю тощо);
- з використанням засобів вимірювання (вимірювання станів навколишнього середовища, якості води, повітря і т.п., технічного стану траси, підйомних механізмів, транспортних засобів тощо);
- соціологічних досліджень (шляхом опитування самих туристів і обслуговуючого персоналу);

– аналітичного (аналізу змісту документації: паспорта траси, медичного журналу огляду туристів, які виходять на маршрут, інших документів, узагальнень результатів усіх інших обстежень).

Рис. 3.1. Збирання на гору

Безпека туристичних маршрутів є важливою складовою туристичної індустрії, адже забезпечує комфорт і захищеність туристів під час їх подорожей. Методи та засоби забезпечення безпеки туристичних маршрутів, разом з їх детальним описом:

1. Підготовка та планування маршруту:

Дослідження місцевості: Перед відправленням на маршрут слід детально вивчити місцевість, визначити рівень складності маршруту, погодні умови, наявність потенційних небезпек, таких як каміння, круті схили, глибокі водні перешкоди.

Карти та навігація: Туристи повинні мати актуальні карти місцевості та навігатори, які допоможуть орієнтуватися під час подорожі.

Підготовка фізичної форми: Маршрут повинен відповідати рівню фізичної підготовки учасників. Перед складними маршрутами рекомендується провести тренування.

2. Засоби зв'язку та екстреного зв'язку:

Мобільні телефони: Наявність мобільного телефону з зарядженим акумулятором і доступом до мережі може бути критичним в екстрених ситуаціях.

Радіозв'язок: В певних віддалених районах радіозв'язок може бути єдиним засобом комунікації.

3. Забезпечення групової безпеки:

Лідер групи: Кожен маршрут повинен мати досвідченого лідера, який знає місцевість і вміє реагувати на екстрені ситуації.

Групові інструктажі: Перед походом учасники повинні пройти інструктаж щодо безпеки, плану маршруту та поведінки в екстрених ситуаціях.

Перша допомога:

Набір першої допомоги: Він повинен містити необхідні медикаменти та засоби для надання першої допомоги в разі травм або захворювань.

Навички першої допомоги: Кілька членів групи повинні мати базові знання з надання першої допомоги.

Рис. 3.2. Перша допомога

4. Підтримка гігієни та захист від захворювань:

Санітарія: Туристи повинні слідкувати за особистою гігієною та безпекою води та їжі під час маршруту.

5. Засоби індивідуального захисту: В умовах пандемії або в регіонах з підвищеним ризиком інфекцій рекомендується мати засоби індивідуального захисту.

6. Забезпечення безпеки обладнання:

Підготовка та перевірка обладнання: Перед відправленням на маршрут важливо перевірити справність всього обладнання, яке використовується.

Список необхідного обладнання: Список повинен включати в себе необхідне спорядження та запасні частини.

7. Страхівка:

Страхові поліси: Туристам рекомендується мати страховку, яка покриває можливі ризики під час подорожей, включаючи витрати на евакуацію.

8. Інформування про місцезнаходження:

Повідомлення рідним та знайомим: Важливо повідомити когось з близьких про ваш маршрут і запланований час повернення.

Контакт з рятувальними службами: Рекомендується мати номер екстреної служби, який може бути корисним у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

9. Погодний моніторинг:

Перевірка прогнозу погоди перед початком маршруту та під час його проходження.

Врахування можливих змін погоди та їх впливу на безпеку.

10. Підготовка спорядження:

Перевірка справності спорядження, включаючи взуття, рюкзаки, намети та інше обладнання.

Наявність запасних частин і ремкомплектів для швидкого ремонту спорядження.

11. Навігаційні засоби:

Карти, компаси та GPS-пристрої для орієнтування на місцевості.

Навички користування навігаційними інструментами.

12. Організація групи:

Розподіл ролей та завдань серед учасників, включаючи лідера та відповідальних за певні аспекти безпеки.

Інструктаж щодо спільної роботи та взаємодопомоги в групі.

13. Перевірка стану здоров'я:

Оцінка фізичної підготовки та стану здоров'я учасників перед походом.

Розробка плану дій у разі медичної надзвичайної ситуації.

14. Спостереження за безпекою:

Виявлення потенційних ризиків на маршруті, таких як обвали, каменепади чи небезпечні тварини.

Моніторинг стану стежок та шляхів.

15. Засоби комунікації:

Мобільні телефони, рації чи супутникові телефони для зв'язку в разі надзвичайних ситуацій.

Наявність контактних номерів екстрених служб.

16. Гідне ставлення до навколишнього середовища:

Впровадження екологічних практик, таких як винесення сміття та уникнення шкоди природі.

17. Резервні маршрути:

Підготовка альтернативних шляхів на випадок непередбачуваних обставин.

Оцінка безпеки резервних маршрутів.

Таким чином, дотримуючись зазначених вище методів та засобів забезпечення безпеки туристичних маршрутів є можливість організувати незабутню поїздку з безпечними умовами.

3.2. Розробка програми безпеки для туристичних подорожей в Волинському регіоні

Волинський регіон, розташований на заході України, є привабливим туристичним напрямком завдяки своїй природній красі, багатству історичної спадщини та культурних пам'яток. Однак, як і в будь-якому іншому регіоні, важливо розробити програму безпеки для забезпечення комфортних та безпечних подорожей для туристів. Ця програма має на меті підвищити рівень

обізнаності та готовності туристів, а також забезпечити їхню безпеку під час перебування в регіоні [43; 65].

Перед розробкою програми безпеки необхідно провести аналіз потенційних ризиків у Волинському регіоні:

- Природні ризики: Це може включати непередбачувані погодні умови (грози, зливи), лісові пожежі, повені, а також потенційну небезпеку від диких тварин.

Рис. 3.3 Блискавка

- Географічні ризики: Складні маршрути можуть включати круті схили, скельні ділянки, перетин водних перешкод.

- Ризики, пов'язані з історичними пам'ятками: Відвідування стародавніх споруд може становити ризик падіння або пошкодження старовинних конструкцій.

- Транспортні ризики: Рух транспорту, особливо на сільських дорогах, може бути небезпечним для туристів.

Розробка програми безпеки включає в собі:

1. Дослідження та аналіз маршрутів:

- Розробка детальних маршрутів, враховуючи різні рівні складності для туристів.

- Визначення потенційно небезпечних ділянок та розробка планів обходу або захисту.

2. Інформаційне забезпечення туристів:

- Надання туристам детальних карт, маршрутних вказівників та інформаційних брошур з описом безпечних шляхів.

- Створення електронних ресурсів для доступу до інформації про безпеку маршрутів та пам'яток.

3. Інструктування туристів:

- Проведення інструктажів перед відправленням на маршрути, в яких роз'яснюються потенційні ризики та способи їх уникнення.

- Проведення тренінгів з надання першої допомоги та виживання в природних умовах.

4. Використання навігаційних та комунікаційних засобів:

- Забезпечення туристів мобільними телефонами, GPS-пристроями та раціями.

- Вказівки щодо контактів екстрених служб та рятувальників.

5. Забезпечення транспортної безпеки:

- Контроль та огляд транспорту, що використовується для перевезення туристів.

- Встановлення безпечних стоянок та зупинок уздовж маршрутів.

6. Забезпечення безпеки під час перебування:

- Забезпечення туристів засобами індивідуального захисту (каски, рятувальні жилети) у разі необхідності.

- Підтримка інформованості про ситуацію з безпекою в регіоні.

7. Розробка резервних планів:

- Підготовка альтернативних маршрутів та планів дій у разі надзвичайних ситуацій.

- Співпраця з місцевими рятувальними службами та іншими організаціями.

8. Оцінка та вдосконалення програми:

- Регулярне проведення оцінки програми безпеки та внесення необхідних змін.

- Збір зворотного зв'язку від туристів та інших зацікавлених сторін для постійного вдосконалення програм.

Приклад туристичного маршруту:

Щоб скласти безпечний туристичний маршрут, потрібно врахувати рівень фізичної підготовки учасників, їхні інтереси та загальні заходи безпеки. Приклад безпечного туристичного маршруту по Волинському регіону, який поєднує природні краєвиди, історичні пам'ятки та місцеву культуру:

Маршрут: «Природа та історія Волині»

Тривалість: 4 дні

Відстань: Близько 100 км (автомобільним транспортом та пішки)

День 1: Луцьк

- Луцький замок: Почніть свою подорож з відвідування історичного замку в Луцьку. Це одна з найвідоміших пам'яток Волині.

Рис. 3.4. Луцький замок

- Музей волинської ікони: Відвідайте музей, щоб ознайомитися з культурною спадщиною регіону.

- Парк ім. Лесі Українки: Прогуляйтеся парком для ознайомлення з природною красою міста.

Безпека:

- Оберіть безпечні маршрути для піших прогулянок.

- Ознайомтеся з правилами дорожнього руху та обережністю на дорогах міста.

День 2: Шацькі озера

- Озеро Світязь: Подорож до Шацьких озер, щоб насолодитися краєвидами озера Світязь.

- Національний природний парк «Шацький»: Проведіть день, гуляючи лісами та біля озер у парку.

- Екологічні стежки: Виберіть один з екологічних маршрутів для дослідження дикої природи.

Безпека:

- Дотримуйтеся правил безпеки під час плавання.
- Використовуйте сонцезахисні засоби та засоби від комарів.
- Слідкуйте за природним середовищем і не залишайте сміття.

День 3: Старовижівський район

- Місто Старовижівка: Відвідайте це невелике місто та насолодіться його культурними та історичними пам'ятками.

- Річка Стохід: Вирушіть на екскурсію вздовж річки Стохід. Можете спробувати сплав на байдарках.

- Село Любешів: Відвідайте це село, відоме своєю дерев'яною архітектурою.

Безпека:

- Дотримуйтеся правил безпеки на воді, якщо плануєте водні види діяльності.

- Використовуйте відповідне спорядження та засоби захисту.

День 4: Маневицький район

- Село Городок: Відвідайте село, де можна побачити старовинні дерев'яні церкви.

- Національний природний парк «Цуманська пуша»: Проведіть час, досліджуючи парк та спостерігаючи за дикою природою.

- Село Колки: Відвідайте село, де знаходяться історичні пам'ятки та красиві краєвиди.

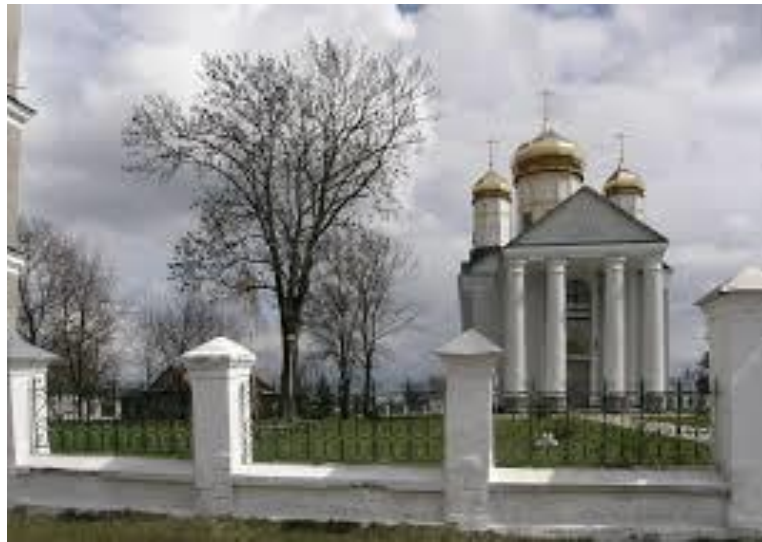

Рис. 3.5. Село Колки

Безпека:

- Дотримуйтеся стежок та екологічних маршрутів у парку.
- Використовуйте засоби захисту від кліщів.

Загальні заходи безпеки

- Інформування про плани: Повідомте близьким свої плани маршруту та час повернення.
- Засоби зв'язку: Носіть із собою мобільний телефон із зарядженим акумулятором.
- Перша допомога: Майте при собі аптечку першої допомоги.
- Оцінка погоди: Регулярно перевіряйте прогноз погоди для безпечної подорожі.

Цей маршрут є прикладом того, як можна поєднати різні аспекти Волинського регіону в одному маршруті. Зверніть увагу на заходи безпеки, що допоможуть забезпечити комфортну та безпечну подорож для всіх учасників.

Забезпечення безпеки туристичних маршрутів у Волинському регіоні вимагає комплексного підходу, який включає дослідження та аналіз потенційних ризиків, інформування та навчання туристів, використання сучасних засобів навігації та зв'язку, а також співпраці з місцевими службами. Регулярна оцінка та вдосконалення програми є ключовими для підтримання високого рівня безпеки та якості туристичного досвіду.

Розробка програми безпеки для туристичних подорожей у Волинському регіоні є важливим кроком до забезпечення безпечних та комфортних подорожей для туристів. Така програма сприятиме розвитку туристично-рекреаційної діяльності, підвищить популярність регіону та забезпечить безпеку всіх відвідувачів.

3.3. Оцінка ефективності програми безпеки та її імплементація у Волинському регіоні

Оцінка ефективності програми безпеки та її імплементація у Волинському регіоні потребує комплексного підходу, що включає аналіз існуючих заходів, моніторинг виконання програми, збір зворотного зв'язку від зацікавлених сторін та постійне вдосконалення. Далі наведено опис оцінки ефективності програми безпеки та шляхи оптимізації системи ресурсного та інформаційно-аналітичного забезпечення управлінських рішень [23; 35; 65]:

Оцінка ефективності програми безпеки

1. Визначення ключових показників ефективності (КПІ):

- Визначте показники, які відображають ефективність програми безпеки, наприклад, кількість інцидентів, які вдалося запобігти, рівень задоволення туристів, час реагування на надзвичайні ситуації.

2. Моніторинг програми:

- Регулярно відстежуйте показники ефективності та порівнюйте їх з поставленими цілями.

- Зберігайте дані про випадки надзвичайних ситуацій, що виникли під час туристичних подорожей, і про реакцію на них.

3. Збір зворотного зв'язку від туристів та зацікавлених сторін:

- Збирайте думки та рекомендації від туристів, туристичних компаній, місцевих громад та рятувальних служб.

- Використовуйте опитування, інтерв'ю та інші методи збору зворотного зв'язку.

4. Аналіз результатів:

- Проведіть аналіз зібраних даних, щоб оцінити ефективність програми та виявити можливості для вдосконалення.

5. Визначення цілей:

- Визначте конкретні та вимірювані цілі програми безпеки, такі як зниження кількості інцидентів або підвищення рівня задоволення туристів.

6. Аналіз даних:

- Проводьте аналіз зібраних даних, щоб визначити ефективність програми та виявити можливості для вдосконалення.

7. Оцінка ризиків:

- Оцінюйте ризики, пов'язані з туристичними маршрутами, та впроваджуйте стратегії для їх зниження.

8. Взаємодія з місцевими органами влади та службами:

- Співпрацюйте з місцевими органами влади та рятувальними службами для покращення планів реагування на надзвичайні ситуації.

9. Планування та розробка безпечних маршрутів:

- Визначте та розробіть безпечні туристичні маршрути з урахуванням потенційних ризиків та рівня складності.

10. Підвищення кваліфікації персоналу:

- Забезпечте навчання та підвищення кваліфікації персоналу, відповідального за безпеку туристів.

11. Забезпечення засобів безпеки:

- Забезпечте туристів та персонал необхідними засобами індивідуального захисту та першої допомоги.

12. Збір зворотного зв'язку:

- Збирайте зворотний зв'язок від туристів, компаній та місцевих громад для оцінки ефективності програми.

13. Коригування програми:

- Використовуйте зібрані дані та зворотний зв'язок для коригування програми та покращення її ефективності.

14. Документація та звітність:

- Ведіть документацію про інциденти, прогрес програми та результати оцінки ефективності.

- Підготуйте звіти для зацікавлених сторін щодо ефективності програми.

15. Прозорість та відкритість:

- Забезпечте прозорість програми безпеки, обмінюючись інформацією та результатами з зацікавленими сторонами, включаючи громадськість, туристичні компанії та місцеву владу.

Ці пункти можуть сприяти ефективній оцінці програми безпеки та її вдосконаленню для підвищення рівня безпеки туристів у Волинському регіоні.

Шляхи оптимізації системи ресурсного та інформаційно-аналітичного забезпечення управлінських рішень

1. Впровадження цифрових інструментів для моніторингу:

- Використання сучасних технологій, таких як програми для відстеження GPS, бази даних для зберігання інформації та аналітичні інструменти, щоб швидко отримувати необхідні дані про маршрути та подорожі.

Рис. 3.6. Використання сучасних технологій

2. Співпраця з місцевими органами влади та організаціями:

- Сприяти обміну інформацією з місцевими органами влади, рятувальними службами та туристичними компаніями.

- Забезпечити належну комунікацію та обмін даними, що сприятиме прийняттю обґрунтованих рішень.

3. Підвищення кваліфікації персоналу:

- Забезпечте навчання та підвищення кваліфікації співробітників, які займаються забезпеченням безпеки туристів.

- Навчання може включати навички надання першої допомоги, навігації, екологічної безпеки тощо.

Рис. 3.7. Підвищення кваліфікації персоналу

4. Вдосконалення інфраструктури та логістики:

- Визначте проблемні ділянки маршруту або території, які потребують покращення інфраструктури (дорожні покриття, позначення шляхів).

- Забезпечте наявність зручних та безпечних стоянок, туалетів та місць відпочинку уздовж маршрутів.

5. Покращення інформаційного забезпечення туристів:

- Розробка та поширення інформативних матеріалів про безпеку для туристів.

- Створення мобільних додатків або веб-ресурсів, які надають туристам актуальні дані про безпеку маршрутів, погоду та інші важливі аспекти.

6. Розробка планів реагування на надзвичайні ситуації:

- Розробка та впровадження чітких планів реагування на надзвичайні ситуації, що виникають під час туристичних подорожей.

- Залучення місцевих рятувальних служб та організацій до розробки цих планів.

7. Регулярне оновлення та покращення програми:

- Оновлюйте та покращуйте програму безпеки на основі зібраного зворотного зв'язку та аналізу даних.

- Постійно оновлюйте маршрути, враховуючи нові потенційні ризики.

Оцінка ефективності програми безпеки та її імплементація у Волинському регіоні є важливим завданням для забезпечення безпеки туристів та підвищення якості туристичних послуг. Впровадження інноваційних підходів та технологій у систему ресурсного та інформаційно-аналітичного забезпечення управлінських рішень допоможе оптимізувати програми безпеки, підвищити її ефективність та забезпечити комфортний та безпечний відпочинок для туристів.

ВИСНОВКИ

В результаті можна зробити такі висновки:

1. Важливість безпеки для туристичних подорожей: Забезпечення безпеки туристів є критично важливим аспектом туристичної індустрії. Безпечність подорожей напряму впливає на репутацію країни або регіону як туристичного напрямку.

2. Ідентифікація ризиків та їх управління: Ефективна організація безпеки туристичних подорожей передбачає ідентифікацію потенційних ризиків, таких як злочинність, природні катастрофи, медичні проблеми тощо, і розробку стратегій їх управління.

3. Роль уряду та приватного сектору: Успішна організація безпеки туристичних подорожей вимагає співпраці між урядовими органами, громадським сектором та приватними підприємствами. Крім того, важливо залучати місцеве населення до забезпечення безпеки в туристичних областях.

4. Інформаційна підтримка та освіта туристів: Посилення інформаційної підтримки для туристів, включаючи поради щодо безпеки та екстрених ситуацій, може сприяти зниженню ризиків під час подорожей. Освіта туристів про місцеві правила та культурні особливості також важлива.

5. Технологічні інновації для безпеки: Використання сучасних технологій, таких як мобільні додатки, системи моніторингу та електронні системи безпеки, може значно підвищити рівень безпеки туристичних подорожей.

Загалом, безпека туристичних подорожей є складним і багатогранним завданням, яке вимагає уваги та співпраці всіх зацікавлених сторін, а також постійного вдосконалення стратегій та заходів безпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бугера О. І. Забезпечення безпеки туризму в умовах цифровізації: кримінологічний аспект / О. І. Бугера // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Юридичні науки. - 2022. - Т. 33(72), № 3. - С. 34-38.
2. Гальків Л. І. Етнічний туризм як інструмент забезпечення економічної безпеки туристичного підприємства / Л. І. Гальків, О. В. Килин, Н. М. Стручок // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. - 2016. - № 3(1). - С. 18-21.
3. Гаращук О. Формування тренда еколого-безпечного соціального середовища – важливої складової сталого розвитку (на прикладі туризму) / О. Гаращук, В. Куценко // Вісник економіки. - 2021. - Вип. 2. - С. 26-38.
4. Голод А. П. Безпека DESTИНАЦІЙ міжнародного туризму в умовах глобальних загроз / А. П. Голод, О. І. Графська, М. Б. Базюк // Причорноморські економічні студії. - 2021. - Вип. 72(2). - С. 57-62.
5. Голод А. П. Безпека туризму як об'єкт регіональних економічних досліджень / А. П. Голод // Інноваційна економіка. - 2014. - № 4. - С. 190-194.
6. Голод А. П. Екологічна безпека туризму в регіоні: суть та шляхи забезпечення / А. П. Голод, З. П. Новосад // Науковий вісник НЛТУ України. - 2012. - Вип. 22.3. - С. 84-88.
7. Гостюк В. І. Проблеми правового регулювання безпеки туризму / В. І. Гостюк // Європейські перспективи. - 2014. - № 6. - С. 162-167.
8. Гуменюк В. В. Економічна безпека курортно-рекреаційного туризму / В. В. Гуменюк. // Ефективна економіка. - 2019. - № 5. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2019_5_15
9. Давиденко Н.В., Шацька З.Я. Особливості та проблеми розвитку світового туризму // Н.В. Давиденко, З.Я. Шацька. – Збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених «Домінанти соціально-економічного розвитку України в

умовах інноваційного типу прогресу». – 16 березня 2020 р. – Київ, КНУТД. – с. 423-426.

10. Данчевська І. Р. Безпека туризму України в умовах воєнного стану / І. Р. Данчевська // Вісник Херсонського національного технічного університету. - 2022. - № 2. - С. 193-196.

11. Демчук В. С. Дайджест опитувань U-Report: III квартал 2023 р. (внутрішній туризм, радіаційна та ядерна безпека, фінансова грамотність) / В. С. Демчук // Український соціум. - 2023. - № 3. - С. 137-145.

12. Денисенко М.П., Шацька З.Я., Захарченко О.О. Заходи активізації інноваційного розвитку вітчизняних туристичних підприємств (на прикладі ТОВ «Агентство «Pan Ukraine»). Причорноморські економічні студії. 2019. №45. с. 61-67.

13. Денисенко М.П., Шацька З.Я., Олексієнко О.О. Особливості формування інвестиційної стратегії туристичного підприємства. Ефективна економіка. 2019. №11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7468> DOI: 10.32702/2307-2105-2019.12.1

14. З. Я. Шацька, А.А. Шевель, Д.Ю. Шендра Дитячий туризм в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку // З. Я. Шацька, А.А. Шевель, Д.Ю. Шендра. - Інноваційний розвиток готельно-ресторанного господарства та харчових виробництв : матеріали I Міжнародної наук.-практ. Інтернет конф. – Прага: Oktan Print s.r.o., 2020. - 232 с.- с.219-221.

15. З. Я. Шацька, Я. В. Бойко Проблеми забезпечення сталого розвитку туризму в Україні в умовах глобальних викликів //З. Я. Шацька, Я. В. Бойко . - Інноваційний розвиток готельно-ресторанного господарства та харчових виробництв : матеріали I Міжнародної наук.-практ. Інтернет конф. – Прага: Oktan Print s.r.o., 2020. - 232 с.- с.215-217.

16. Заваріка Г. М. Суспільно-географічне дослідження безпеки туризму в умовах глобалізації і конфліктів / Г. М. Заваріка // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Географічні науки. - 2018. - Вип. 9. - С. 45-50.

17. Ілляшенко О. В. Фінансово-аналітична складова економічної безпеки підприємств сфери туризму та готельно-ресторанної справи / О. В. Ілляшенко, О. Ю. Литовченко // Комунальне господарство міст. Серія : Економічні науки. - 2023. - Т. 2. - С. 39-43.

18. Інноваційний дизайн фінансово-управлінського обліку та впливу міграції населення на розвиток агропідприємств в умовах безпекових та інформаційних ризиків / Л. Бондарчук, Н. Мазур, Т. Р. Цалко, М. Коваленко, Н. М. Заріцька, П. В. Пузирьова // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2023. – Т. 5 (52). – Р. 481-493.

19. Кирилюк І. М. Безпекові аспекти розвитку туризму в умовах пандемії COVID-19 / І. М. Кирилюк, Л. А. Чвертко // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. - 2021. - Вип. 17(2). - С. 178-189.

20. Козловський Є. В. Загальні питання безпеки та страхування у сфері туризму / Є. В. Козловський // Питання культурології. - 2013. - Вип. 29. - С. 67-74.

21. Корж Н. В. Формування системи економічної безпеки індустрії туризму як складової сталого розвитку туризму в Україні / Н. В. Корж, О. В. Заноско. // Економіка. Управління. Інновації. Серія : Економічні науки. - 2011. - № 2. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2011_2_24

22. Кривокульська Н. Удосконалення інституційних основ управління регіональним розвитком туризму та рекреації через здійснення управлінням ДСНС України в Тернопільській області функціональної діяльності щодо забезпечення безпеки екосистеми / Н. Кривокульська // Галицький економічний вісник. - 2015. - № 2. - С. 40-49.

23. Криволапов Е. А. Модель формування професійної компетентності з безпеки туризму у майбутніх фахівців туристичної галузі / Е. А. Криволапов // Молодий вчений. - 2018. - № 4.2. - С. 134-137.

24. Криволапов Е. А. Теоретичні аспекти забезпечення безпеки сфери туризму в Україні / Е. А. Криволапов, Д. А. Люта // Географія та туризм. - 2021. - Вип. 63. - С. 25-30.

25. Куценко В. І. Екологічна безпека - передумова розвитку індустрії туризму / В. І. Куценко. // Економіка. Управління. Інновації. Серія : Економічні науки. - 2010. - № 1. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2010_1_15

26. Марценюк Л. В. Оцінювання запровадження безпечного виду туризму – караванінгу в Україні / Л. В. Марценюк, Ю. С. Вакуленко, Б. Дас // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. - 2022. - № 4. - С. 362-367.

27. Наумік-Гладка К. Г. Розвиток безпеки міжнародної підприємницької діяльності та івент-туризму в умовах цифрових технологій та психологізації / К. Г. Наумік-Гладка // Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія : Економічні науки. - 2020. - № 5. - С. 28–37.

28. Нестерова К. С. Вплив фактору безпеки на стійкий розвиток міжнародного туризму / К. С. Нестерова // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія : Економічні науки. - 2018. - № 6. - С. 66-71.

29. Пажих К. Безпека в туризмі, як детермінанта розвитку сучасного туризму / К. Пажих // Науковий вісник Чернівецького університету. Географія. - 2010. - Вип. 519-520. - С. 90-92.

30. Притуленко А.В., Шацька З.Я. Туристична галузь України в період євроінтеграції: соціально-економічний аспект // А.В. Притуленко, З.Я. Шацька. – Збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених «Домінанти соціально-економічного розвитку України в умовах інноваційного типу прогресу». – 16 березня 2020 р. – Київ, КНУТД. – с. 453-455.

31. Пузирьова П. В. Інноваційні стратегії формування та розвитку конкурентоспроможної діяльності страхових компаній у сфері міжнародного та національного контексту / П. В. Пузирьова, О. Покальчук // Проблеми інтеграції освіти, науки та бізнесу в умовах глобалізації : тези доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 6 жовтня 2023 року / ред. О. В. Ольшанська. – Київ : КНУТД, 2023. – С. 54-55.

32. Пузирьова П. В. Концепція функціонування та стратегії розвитку підприємств готельно-ресторанної сфери / П. В. Пузирьова // Формування ринкових відносин в Україні. – 2019. – № 7-8 (218-219). – С. 52-58.

33. Пузирьова П. В. Людський капітал як стратегічний ресурс соціально-економічного розвитку країни / П. В. Пузирьова // Менеджмент : збірник наукових праць. – 2015. – Вип. 20. – Київ : МАУ, 2015. – С. 33-38.

34. Пузирьова П. В. Основи управління фінансово-економічною безпекою підприємств в сучасних умовах / П. В. Пузирьова // Світ економічної науки : збірник тез доповідей за матеріалами міжнародної науково-практичної інтернет-конференції економічного спрямування, м. Тернопіль, 30 жовтня 2019 року. – Вип. 17. – Тернопіль : ФО-П Шпак В. Б., 2019. – С. 31-33.

35. Пузирьова П. В. Основні положення розробки і реалізації фінансової стратегії суб'єктів бізнесу в умовах сталого розвитку / П. В. Пузирьова // Modern scientific research: achievements, innovations and development prospects : the 9th International scientific and practical conference, Berlin, Germany, February 20-22, 2022. – MDPC Publishing, Germany, February, 2022. – P. 385-391.

36. Пузирьова П. В. Особливості функціонування виробничої стратегії промислових підприємств у сучасних умовах / П. В. Пузирьова // Формування ринкових відносин в Україні. – 2011. – № 5 (120). – С. 154-156.

37. Пузирьова П. В. Розвиток стратегічного партнерства на основі створення інноваційної бізнес-моделі повоєнного розвитку туризму в Україні / П. В. Пузирьова // Актуальні проблеми економіки. – 2022. – № 8 (254). – С. 39-48.

38. Пузирьова П. В. Сучасні аспекти менеджменту віртуальних підприємств / П. В. Пузирьова // Стратегічні пріоритети розвитку економіки, фінансів, обліку та права в Україні та світі : збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції, м. Полтава, 3 жовтня 2019 року. – У 6 ч. – Ч. 2. – Полтава : ЦФЕНД, 2019. – С. 33-34.

39. Пузирьова П. В. Сучасні аспекти організаційної структури управління підприємством готельно-ресторанного типу / П. В. Пузирьова //

Сучасні підходи до креативного управління економічними процесами : матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 85-річчю Національного авіаційного університету, м. Київ, 22 квітня 2019 року. – Т. 2. – Київ : НАУ, 2019. – С. 29-30.

40. Пузирьова П. В. Фінансова безпека підприємства, як фактор зміцнення його майбутнього розвитку / П. В. Пузирьова // Проблеми та перспективи розвитку регіональної ринкової економіки : матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції аспірантів, молодих учених та науковців, м. Кременчук, 12-14 травня 2011 року. – Т. 4. – Кременчук : КІ ДУЕП ім. Альфреда Нобеля, 2011. – С. 5-7.

41. Пузирьова П. В. Фінансово-економічна безпека, як фактор забезпечення розвитку підприємств / П. В. Пузирьова // Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку економіки, обліку, фінансів і права : збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції, м. Полтава, 12 липня 2019 року. – У 2 ч. – Ч. 2. – Полтава : ЦФЕНД, 2019. – С. 61-62.

42. Пузирьова П. В. Формування механізму економічної безпеки підприємств у фокусі інноваційного стратегічного розвитку / П. В. Пузирьова, О. Покальчук, А. Свиридов // Управління бізнес-процесами та технологічними інноваціями в сучасних умовах та в післявоєнний період = Management of business processes and technological innovations in the current context and in the post-war period : збірник тез доповідей Міжнародної наукової конференції, м. Київ, 10-11 жовтня 2023 року. – Ч. 2. – Київ : НТУ, 2023. – С. 140-143.

43. Пузирьова П. В. Формування механізму економічної безпеки підприємств у фокусі інноваційного стратегічного розвитку / П. В. Пузирьова, О. Покальчук, А. Свиридов // Управління бізнес-процесами та технологічними інноваціями в сучасних умовах та в післявоєнний період = Management of business processes and technological innovations in the current context and in the post-war period : збірник тез доповідей Міжнародної наукової конференції, м. Київ, 10-11 жовтня 2023 року. – Ч. 2. – Київ : НТУ, 2023. – С. 140-143.

44. Сливенко В. А. Вирішення проблем безпеки в туризмі шляхом страхування / В. А. Сливенко. // Ефективна економіка. - 2014. - № 3. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2014_3_26

45. Сливенко В. А. Інноваційні підходи до вирішення проблем безпеки в туризмі / В. А. Сливенко // Вісник Дніпропетровського університету. Сер. : Менеджмент інновацій. - 2013. - Т. 21, вип. 2. - С. 44-49.

46. Ткач В. О. Сутність і специфіка економічної безпеки в індустрії туризму / В. О. Ткач // Український журнал прикладної економіки. - 2019. - Т. 4, № 3. - С. 33-38.

47. Хомин О. Й. Проблеми розвитку туризму контексті забезпечення економічної безпеки / О. Й. Хомин // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Економічні науки. - 2012. - Вип. 6. - С. 439-441.

48. Чередниченко О. Ю. Створення дієвої системи безпеки туризму, як одна із основних умов підвищення конкурентоспроможності туристичної галузі України / О. Ю. Чередниченко, А. О. Чередниченко // Вісник економіки транспорту і промисловості. - 2016. - № 55. - С. 144-150.

49. Чорненький В. Забезпечення безпеки у сфері туризму: адміністративно-правовий вимір / В. Чорненький // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія : Юридичні науки. - 2018. - № 902. - С. 93-98.

50. Шамрай В. О. Правовий статус міжнародних організацій у сфері безпеки туризму / В. О. Шамрай, Р. Т. Алоян // Університетські наукові записки. - 2013. - № 4. - С. 425-430.

51. Шарко В. В. Екологічна безпека як невід'ємна складова розвитку туризму / В. В. Шарко // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. - 2014. - Вип. 6(4). - С. 113-116.

52. Шаховська Н. Б. Розроблення архітектури системи планування безпечних туристичних подорожей / Н. Б. Шаховська, П. О. Сидор // Вісник

Хмельницького національного університету. Технічні науки. - 2022. - № 1. - С. 96-101.

53. Шацька З. Я., Ісаченко Ю. А. Перспективи розвитку велосипедного туризму Київської області // Імперативи економічного зростання в контексті реалізації глобальних цілей сталого розвитку : тези доповідей Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, присвяченої 90-річчю Київського національного університету технологій та дизайну, м. Київ, 9 квітня 2020 року. – Київ : КНУТД, 2020. – с.182-185.

54. Шацька З. Я., Пушкар К. С. Проблеми та перспективи розвитку туризму в контексті переходу до інноваційних технологій. Електронний науковий журнал «Приазовський економічний вісник». 2020. Випуск 3 (20). URL:<http://rev.kpu.zp.ua/vypusk-3-20> <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2020-3-25>

55. Шацька З. Я., Пушкар К. С. Проблеми та перспективи розвитку туризму в контексті переходу до інноваційних технологій. Електронний науковий журнал «Приазовський економічний вісник». 2020. Випуск 3 (20). 13 с. - http://rev.kpu.zp.ua/journals/2020/3_20_ukr/27.pdf

56. Шацька З.Я., Акульшин М.І. Актуальні проблеми та перспективи розвитку сфери туризму в Україні. Економіка та суспільство. Електронне фахове видання. 2018. №19. URL: www.economyandsociety.in.ua DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-19-108>

57. Шацька З.Я., Билініна В.І. Стратегічні напрями розвитку медичного туризму в Україні в контексті використання рекреаційного потенціалу Карпатського регіону. Економка та держава. 2019. №10. с. 87-93 URL: <http://www.economy.in.ua/?n=8&y=2019/> DOI: 10.32702/2306-6806.2019.10.87

58. Шацька З.Я., Гаврилко В.М. Система забезпечення життя і здоров'я споживачів туристичних послуг на підприємствах готельної сфери // В.М. Гаврилко, З.Я. Шацька. – Збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених «Домінанти соціально-економічного розвитку України в умовах

інноваційного типу прогресу». – 25 березня 2021 р. – Київ, КНУТД. – с. 328-331.

59. Шацька З.Я., Ісаченко Ю.А. Особливості організації роботи керівника групи в автобусних турах в умовах пандемії COVID-19. Міжнародний науково-практичний журнал «Економіка та держава». 2020. №9 вересень. С.95-99.

60. Шацька З.Я., Кемпа А.О. Організація праці на туристичних підприємствах // А.О. Кемпа, З.Я. Шацька. – Збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених «Домінанти соціально-економічного розвитку України в умовах інноваційного типу прогресу». – 25 березня 2021 р. – Київ, КНУТД. – с. 343-354 с.

61. Шацька З.Я., Когут О.В. Сучасний стан і перспективи розвитку спортивного туризму в Україні // О.В. Когут, З.Я. Шацька. – Збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених «Домінанти соціально-економічного розвитку України в умовах інноваційного типу прогресу». – 25 березня 2021 р. – Київ, КНУТД. – с. 350-352.

62. Шацька З.Я., Некрасова АІ. Шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємств готельної сфери / З.Я. Шацька, А.І. Некрасова. – Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні детермінанти розвитку бізнес-процесів в Україні» –24 травня 2017 р. – Київ, КНУТД. – 2017. – с.233-236.

63. Шацька З.Я., Розпереза В.І. Стратегічні напрями підвищення конкурентоспроможності вітчизняних туристичних підприємств/ З.Я. Шацька, В.І. Розпереза. – Міжнародна науково-практична конференція Сучасні детермінанти розвитку бізнес-процесів в Україні –24 травня 2017 р. – Київ, КНУТД. – 2017. – с.366-370.

64. Шацька З.Я., Розпереза В.І. Теоретико - методичні аспекти підвищення конкурентоспроможності вітчизняних туристичних підприємств /

З.Я. Шацька, В.І. Розпереза. – Тези доповідей XVI Всеукраїнської наукової конференції молодих учених та студентів «Наукові розробки молоді на сучасному етапі», 27-28 квітня 2017 року. Київ – КНУТД. – 2 с. – с.19-20.

65. Шацька З.Я., Розпереза В.І. Теоретико-методичні аспекти підвищення конкурентоспроможності вітчизняних туристичних підприємств. Глобальні та національні проблеми економіки. Електронне фахове видання. 2016. №14. URL: <http://global-national.in.ua/issue-14-2016/22-vipusk-14-gruden-2016-r/2616-shatska-z-ya-rozpereza-v-i-teoretiko-metodichni-aspekti-pidvishchennya-konkurentospromozhnosti-vitchiznyanikh-turistichnikh-pidpriemstv>

66. Шацька З.Я., Романченко А.О. Стратегія інтеграції підприємств готельної сфери. Науково-практичний журнал «Причорноморські економічні студії». 2020. №58. URL: http://bses.in.ua/journals/2020/58_2_2020/13.pdf

67. Шацька З.Я., Чкана В.О. Види дитячого туризму та їх особливості // В.О. Чкана, З.Я. Шацька. – Збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених «Домінанти соціально-економічного розвитку України в умовах інноваційного типу прогресу». – 25 березня 2021 р. – Київ, КНУТД. – с.393-396.

68. Шацька З.Я., Шевель А.А. Організація роботи підприємств готельної сфери в умовах пандемії COVID-19. Ефективна економіка (електронне видання). 2020. №10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8249>
<https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.10.51>

69. Шацька З.Я., Шендра Д.Ю. Проблеми розвитку сільського туризму в Україні / З.Я. Шацька, Д.Ю. Шендра // Імперативи економічного зростання в контексті реалізації глобальних цілей сталого розвитку : тези доповідей Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, присвяченої 90-річчю Київського національного університету технологій та дизайну, м. Київ, 9 квітня 2020 року. – Київ : КНУТД, 2020. – с.179-182.

70. Шацька З.Я., Юрченко М.М. Круїзний туризм в Україні: тенденції та перспективи розвитку // М.М. Юрченко, З.Я. Шацька. – Збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених «Домінанти соціально-економічного розвитку України в умовах інноваційного типу прогресу». – 25 березня 2021 р. – Київ, КНУТД. – с. 396-399.

71. Шевель А.А., Шацька З.Я.. Розвиток туристично-рекреаційного комплексу України // А.А. Шевель, З.Я. Шацька. – Збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених «Домінанти соціально-економічного розвитку України в умовах інноваційного типу прогресу». – 16 березня 2020 р. – Київ, КНУТД. – с. 466-469.

72. Шендра Д.Ю., Шацька З.Я. Сільський зелений туризм в Україні: проблеми і перспективи розвитку // Д.Ю. Шендра, З.Я. Шацька. – Збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених «Домінанти соціально-економічного розвитку України в умовах інноваційного типу прогресу». – 16 березня 2020 р. – Київ, КНУТД. с. 469-471.

73. Gryshchenko, O., Babenko, V., Bilovodska, O., Ponomarenko, I., Shatskaya, Z. Green tourism business as marketing perspective in environmental management. *Global Journal of Environmental Science and Management* this link is disabled, 2022, 8(1), pp. 117–132.

74. Olshanska O. Integrative approach and clusterization as elements of effective tourism industry management in the conditions of sustainable development = Інтеграційний підхід та кластеризація як елементи ефективного управління туристичною галуззю в умовах сталого розвитку [Текст] / О. Olshanska, Р. Puzyrova, О. О. Shevchenko // Менеджмент. - 2023. - Вип. 2 (38). - С. 49-60.

75. Olshanska O. The current state of the tourist industry of Ukraine and the prospects of its integration into the European Union = Сучасний стан туристичної

галузі України та перспективи її інтеграції до Європейського Союзу [Текст] / О. Olshanska, P. Puzyrova // Менеджмент. - 2022. - Вип. 2 (36). - С. 79-89.

76. Olshanska O. V. The tourist industry of Ukraine in the post-war period: key directions of recovery and factors of influence in the european vector of development = Туристична індустрія України у повоєнний період: ключові напрями відновлення та чинники впливу в європейському векторі розвитку [Текст] / О. V. Olshanska, P. V. Puzyrova, О. О. Shevchenko // Журнал стратегічних економічних досліджень. - 2023. - № 6 (17). - С. 90-98. DOI: 10.30857/2786-5398.2023.6

77. Organizational and economic mechanism of a business security as a guarantee of its sustainable development / V. Tkachenko, I. Tkachenko, P. Puzyrova, A. Klochko // Virtual Economics. – 2019. – Vol. 2, No. 4. – P. 71-85. – Режим доступу: <https://virtual-economics.eu/index.php/VE/article/view/35>

78. Puzyrova P. Current state of Ukraine's hotel market under COVID-19 and prospects for its development / P. Puzyrova, V. Dovbush // Формування ринкових відносин в Україні : зб. наук. пр. – 2020. – № 6 (229). – С. 68-75.

79. Puzyrova P. European integration strategy for tourism development of Ukraine = Євроінтеграційна стратегія розвитку туризму України [Текст] / P. Puzyrova // Менеджмент. - 2022. - Вип. 2 (36). - С. 68-78.

80. Puzyrova P. European integration strategy for tourism development of Ukraine = Євроінтеграційна стратегія розвитку туризму України [Текст] / P. Puzyrova // Менеджмент. - 2022. - Вип. 2 (36). - С. 68-78.